

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rigor Moderatus Doctrinæ Pontificiæ Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiæ Traditus**

Specimina exhibens Moderationis Pontificiæ, à P. Daniele Concina violatæ

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1749

Sectio VII. P. Concina Moderationem Pontificiam circa Titulos exigendi
auctarium in Mutuo graviter violat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63772)

pauperibus viduis, puellis, aut pupillis, quorum dotes & bona, interim donec ad nuptias, aut annos majores perveniant, ad usum indigentium in Monte deponuntur,

§. 384.

Ubi juxta has observationes, Montes Pietatis erigi, vel erecti reformari possunt: omnino erectio erit utilissima, reformatio necessaria. Ubi vero spes aut opportunitas non est, ejusmodi formam Montibus imprimendi, satius esse censeo, ut in Germania non erigantur novi, & destruantur antiqui.

His observationis utiles sunt Montes Pietatis

Illustr. Author *Dell' Impiego del danaro lib. 3. c. 4. fol. 278.* sic loquitur: *Se questi disordini è possibile di rimuovergli, c'è positivo debito di farlo; se non è possibile, sarebbe forse meglio che alcuni Monti di questo genere non ci fossero.*

SECTIO VII.

P. Daniel Concina graviter violat Moderationem Pontificiam circa Titulos exigendi auctarium ultra sortem in Mutuo.

§. 385.

SANCTISSIMUS D. N. BENEDICTUS XIV. Rigorem circa Usuras Sapiientissima Moderatione temperaturus, non negat, posse quandoque una cum mutui contractu quosdam alios, ut ajunt, titulos, eosdemque ipsimet universim naturæ mutui minimè innatos & intrinsecos, fortè concurrere, ex quibus justa omnino, legitimæque causa consurgat quiddam amplius supra sortem ex mutuo debitam rite exigendi. (Diff. I. §. 7.)

Moderationem Pontificiam

§. 386.

Contra hanc Moderationem peccant, qui omnè auctarium ultra sortem, ex quocunque titulo perceptum, usuræ damnant.

Violat P. Concina,

FF

damnant. His proximi sunt, qui Titulum quendam ab aliis admissum, iis oppugnant argumentis, quæ si efficaciam haberent, æquè everterent Titulos quoscunque recipiendi aliquid in mutuo. Hujus *immoderati Zeli* reum se fecit P. Daniel Concina, cujus contra opinionem Patris Pichler, plurimùmque aliorum, prolata argumenta (§. 147. *seqq.*) omne reprobant augmentum ultra sortem, omnes impugnant titulos recipiendi aliquid in mutuo.

§. 387.

*Per argu-
menta
omnem ti-
tulum e-
verten-
tia:*

Specimen violatæ hujus *Moderationis* sumamus in titulis *Damni emergentis*, & *Lucri cessantis*, de quibus *Sect. I. §. 11.* egimus, ab ipso P. Daniele admissis. Juxta *Dialecticam Concinianam* Pater Pichler portentosam chimæram peperit, dum usuram minus strictè sumptam permitti à Principe tanquam licitam posse docuit; cum tali ratione *Lex Principis* faceret, ut usura alioquin strictè sumpta, evadat minus strictè accepta, & consequenter usura *lucratoria* evadat *licita*. (§. 164.) Eadem argumentandi methodo, *Damnum emergens*, seu *Lucrum cessans*, fortè concurrens in mutuo, facit, ut augmentum, quod absque hoc titulo fuisset usura merè *lucratoria*, evadat usura *compensatoria*, ab omnibus admissa. Ne multa, *Damnum*, aut *cessans Lucrum*, fortè concurrens efficit, ut usura *lucratoria* evadat *licita*. Cùm igitur ejusmodi paralogismi *Conciniani*, quales suprà plures allegavimus (*Sect. V. toto art. 4.*) evertant omnem justum titulum etiam ob *Damnum emergens* aut *Lucrum cessans*, exigendi aliquid ultra sortem; convincitur eorum Author graviter *violare Moderationem Summi Pontificis* circa usuras. (§. 1.)

§. 388.

*Permi-
scendo bo-
nas opinio-
nes*

Præter *Damnum emergens*, & *Lucrum cessans*, censuimus *Sectione III.* Titulis legitimis accipiendi auctarium ultra sortem, accenseri posse *Periculum Sortis* in sensu explicato.

to. (§. 38.) Non una ratione Zelus immoderatus P. Danielis se prodit circa hunc titulum. Inprimis enim nullibi firmum proponit Controversiæ statum, sed exscribit vel fingit ineptas quasdam opiniones, & arrepta exinde occasione debacchatur in Authores sibi invisos, quin eorum mentem ac limitationes vel legat, vel recenseat. Subjungo specimina veritatem hujus Asserti demonstrantia.

§. 389.

Ex libro supplicii, continente CCCXXXIII. propositiones damnandas, quem novem Archiepiscopi, & Episcopi Hispaniarum obtulisse Summo Pontifici CLEMENTI XI. anno 1717. quemque piæ memoriæ Cardinalis Belluga præsentasse INNOCENTIO XIII. & tandem obtulisse feliciter regnanti Pontifici Summo BENEDICTO XIV. narratur, decerpit P. Daniel (a) propositionem num. 158. his verbis conceptam: *Etiam deficiente titulo lucri cessantis, & damni emergentis, pignoribus adhuc pro securitate capitalis acceptis, potest exigi lucrum, etsi ad 7. pro 100. accedat, ex solo titulo periculi, & difficultatis (quæ semper accidit) sortem recuperandi.* Absurdissimam hanc propositionem, à quocunque demum traditam, permiscet P. Daniel cum opinione aliorum Authorum, qui ex periculo fortis eliciunt titulum paciscendi de Auctario. Absit perversa hæc Idea opinionis supra traditæ. (Sect. III.) *Difficultatem non attendimus, quæ semper accidit: periculum fortis non agnoscimus, quando pignora pro securitate fortis tenentur.* (§. 34.) Nec illos qui pignus dederunt, Debitores; nec qui illud retinent, Creditores appellandos putat S. Ambrosius. (b) Multo minus redimi pretio periculum potest, quod datis pignoribus evanescit. Verum periculum perdendi *irreparabiliter* sortem, aut vera difficultas recuperandi, impendat oportet, quæ non semper accidit, nec mutuo est innata. Malè igitur & immoderato joco, opinionis supra propugnatae (§. 53. seqq.) Patre-

Cum ineptissimis:

ni iisdem cachinis deridentur, quos mereri videntur Propositiones quædam ineptæ, nescio à quibus usurpatæ.

(a) *Commentar. fol. 138.*

(b) *Lib. de Tob. c. 4.* Sic loquitur: *accipitis aurum, argentumque pro pignore, & adhuc illum debitorem dicitis, qui vobis plus reddit, quam accepit? Vos creditores asseritis, qui amplius debetis? Vos, inquam, dicitis creditores, qui non homini, sed pignori creditis.*

§. 350.

Imputando auctoribus alienam:

Non sufficit Patri Concinae, induxisse Lectores ad temerè condemnandas opiniones circa periculum sortis absque ullo insinuato discrimine diversissimi statûs quæstionis; nisi eosdem quoque inducat ad condemnandos Auctores, quos immoderati sui Zeli victimas destinavit. Inter hos est THOMAS TAMBURINUS, qui exigi aliquid proportionatum supra sortem posse statuit, *quando rationabiliter timetur periculum, vel difficultas, vel expensæ in recuperando mutuo.* (a) Postquam autem Tamburinus per vocem *rationabiliter* in conclusione sua positam, excludere se notâisset casum, quo pericula ex sola pusillanimitate timentur, subjicit: *verum de Lugo innuit posse* (ultra sortem aliquid accipi ob causam ex pusillanimitate mutuantis ortam) *licet denique aliorum iudicio relinquat.* Ratio est, inquit, quia... *causa hæc immediata, cur possit quid exigi, est angor, & molestia, quæ mutuans passurus est, propter timorem amittendi sortem, quæque subire ipse non obligatur sine pretio: at hæc jam in eo pusillo adsunt: ergo &c.* Rationem in *Majore* propositione contentam ex Cardinale de Lugo exseribit Tamburinus: *propositionem Minorem* per verba *at hæc jam in eo pusillo adsunt, & conclusionis notam ergo &c.* addit hic Author ex suo, ut argumentum Cardinalis in forma Sylogistica exhiberet: nec ullo verbulo sibi placere eam opinionem ostendit. Reprehensione tamen dignus à P. Concina habetur Tamburinus, quòd *reapse concludat, in*
pusil-

pufillo hæc adesse. Imò *meditanda est prudens loquendi ratio* P. Tamburini (ut acutè observat P. Concina) dum ait, *de Lugo innuit posse*, securus, futuros esse juniores, qui probabili judicio hanc opinionem à se invecam amplexuri sint ambabus ulnis. Hæ sunt Meditationes P. Concinae, affectu nescio quo, plenæ. Credit nempe, posteriores Doctores mox tanquam certum amplexuros, quod priores solummodo ex aliis tanquam dubium retulerunt; ea ferme ratione, qua ipse P. Daniel, postquam doctrinam de angore & molestia, apud P. Thomam Tamburium legendam recensuerat, mox præfidentior post pauca folia eandem doctrinam Tamburino tribuit his verbis: *Inquit enim* (Tamburinus) *quòd justus titulus lucrandi sit angor & molestia, quæ mutuans passurus est, toto v. g. anno, propter timorem amittendi sortem &c.* (c) Nihilne immoderatum hæ falsæ imputationes continere videntur? Dein quid sentiremus de eo, qui *meditandam esse prudentem loquendi rationem* S. Thomæ diceret, dum mox ad initium Summæ Theologicæ ait, *Videtur quòd DEUS non sit*, adductis etiam pro eo errore quibusdam argumentis, securus futuros fore Atheos, qui apparentibus rationibus hunc errorem à se insinuatam amplexuri sint ambabus ulnis? Horret calamus impudentem hanc ratiocinationem: eadem tamen est, quam adhibet P. Daniel, insigni *Moderationis Pontificiæ violatione.*

(a) *In Decalog. lib. 8. tr. 3. c. 8. §. 4. n. 1.*

(b) *Comment. fol. 125. seq.*

(c) *Ibid. fol. 138. seq.*

§. 391.

Moderationis limites transgreditur P. Daniel, non solum circa P. Tamburinum, qui dictam opinionem nudis verbis, absque ullo approbationis indicio, ex Cardinale de Lugo refert: sed etiam circa ipsum hunc Cardinalem,

Ff 3

qui

qui cum multis & gravissimis Doctõribus tenet, (a) periculum amittendæ sortis esse sufficientem titulum paciscendi de auctario ultra sortem : in assignanda tamen hujus sententiæ ratione à plerisque dissidet. Genuinam enim Asserti sui rationem (quam nos minimè assumimus) peti debere opinatur ex *angore & molestia animi*, quam mutuans continuo pati debet. An autem eadem pugnet ratio, quando hic angor ex vitio pusilli animi in mutuatario oritur, id *difficultate non carere* censet idem Cardinalis; argumentoque pro affirmativa proposito, subjungit, se hoc aliorum iudicio relinquere. Tota autem hæc disputatio à Cardinale instituitur pro casu, in quo verum subest periculum amittendæ sortis, absque datis pignoribus aut fidejussoribus. Nam, ait de Lugo, (b) *quando sub bono pignore mutuum datur, vel debitor est integræ fidei, & satis experientia notus, nullum periculum apprehenditur, sed sola carentia pecuniæ pro illo tempore, quam carentiam nequaquam pro titulo legitimo agnoscit hic Doctõr.* His bene perpensis, eximia planè *Moderatione* opus est, ut quis P. Danielem non alterius vitii, quàm *lesæ Moderationis* reum agat, quando ab hoc Cardinalem de Lugo sapius inculatum legimus, quòd *semper* adesse doceat titulum exigendi quidpiam in mutuo. Doctrinæ enim Cardinalis de Lugo, qui angorem & molestiam animi tanquam genuinam rationem Tituli ex periculo sortis petiti adstruit, hoc epiphonema adjungit: (c) *In avaris hominibus SEMPER hæc adesse, res evidens est: SEMPER ergo illis adest justus lucrandi titulus una cum mutuo.* Cùm tamen Cardinalis ad hanc ipsam objectionem respondeat, apertissimis verbis excipiendo casum, quo sub bono pignore mutuum datur, vel debitor est integræ fidei, & satis experientia notus. Creditne P. Daniel nunquam pro securitate Mutui dari pignora? nullos esse debitores integræ fidei, & satis experientia notos? Qua igitur fide affingit Cardinali de Lugo doctri-

Strinam, ex qua semper adesse justus lucrandi titulus cum mutuo infertur?

- (a) *De F. & F. disp. 25. n. 31.*
- (b) *Ibid. n. 84.*
- (c) *Commentar. fol. 139.*

§. 392.

Æqualem cum Cardinale de Lugo, & Tamburino, ve^l Reprehen-
 adhuc duriolem sortem à P. Daniele experitur P. LEO- dendo a-
 NARDUS LESSIUS circa Titulos exigendi auctarium in lios ob ser-
 mutuo. *Alium P. Lessius titulum lucrandi assignat, ait P. Con-* vatam
cina, (a) qui est ipsi mutuo intimus . . . quinam hic? Carentia methodum
pecuniæ . . . quam opinionem probare nititur pluribus rationibus. Scholasti-
Amice Lector! (Te enim compello, quando cum P. Con- cam,
cina Moderationis omnis experte agere non lubet) quid cen-
feres de homine, qui argueret Divum Thomam, quòd
assignet alia entia extra DEUM, per essentiam bona; quòd
assignet Scientiam DEI variabilem &c. easque opiniones pro-
bare nitatur pluribus rationibus? Talis est P. Daniel Concina
in P. Lessium. Lessius enim (b) refert solummodo dictam
opinionem ex Joanne Medina, (c) & quibusdam à Molina
(d) tacito nomine notatis: post relatas autem pro eadem
tres rationes, contrarium resolvit, & ad præmissas rationes
respondet, more Sancto Thomæ, aliisque Scholasticis usi-
tatissimo. Et hac demum ratione Lessius assignat Carentiam
pecuniæ, tanquam titulum lucrandi, idque probare nititur,
nempe rationibus & responsionibus solidissimis in contra-
rium allatis. Quid cogitandum de hoc Viro?

- (a) *Commentar. fol. 141.*
- (b) *De F. & F. lib. 2. c. 20. dub. 14.*
- (c) JOAN. MEDINA *de Rebus restit. q. 32. §. Inde infertur.*
- (d) *De F. & F. tr. 2. disp. 308. n. 9. seqq.*

§. 393.

§. 393.

Et ob modestiam:

Sed gravior sequitur accusatio, & corpus delicti in ipsa Lessii conclusione, dictæ opinioni contraria, constituitur. Animum adverte, Benigne Lector! ipsa Lessii verba recito, quibus post recensitas pro carentia pecuniæ rationes, mentem suam aperit. *Nihilominus sentio, non esse tam laxas habenas mercatoribus dandas; nec illis concedendum, ut quidquam supra sortem exigant, si illis ex carentia pecuniæ nullum lucrum cessat, nullum periculum impendet, nullum incommodum metuitur. Primo quia sententia illa videtur nova, nec illam apud Authores reperio: ac proinde in re morali tanti momenti non facile admittenda.* Novum crimen, & antehac inauditum in his verbis latet. Cohorrescis utique, Benigne Lector, ad hanc doctrinam, qua recitata, exclamare præ animi dolore cogitur P. Daniel: *En confirmatam Casuisticæ propagationis originem!* &c. An fortè adeò perspicax mentis acies tibi non est, ut ulcus Lessianæ doctrinæ detegas? Audiamus igitur P. Danielem, ingeniosissimum Casuisticæ Genealogiæ investigatorem. *Laxam, ait, & novam judicat P. Lessius hanc opinionem. Quid inde? Improbanda? absit.* NON EST FACILE ADMITTENDA. Hac enim phrasi Lessius ex mente & genio P. Concina, non improbat eam opinionem: id est, Lessius Vir modestissimus, opinionis illius Patronos non convitiis onerat, non dictis & probris saturat, non fannis & cachinis deridendos præbet, non blasphemiam aut hæreseos incusat, non ova portentorum & monstrorum foecunda reperit, non chimæras in illa opinione nidulantes persequitur: ne multa, non utitur stylo C. . . sed potius, tum pro insigni qua pollebat, animi mansuetudine, tum fortè in reverentiam Joannis Medina, cujus ea opinio fuisse videtur, tum præcipuè, ne Apostolicum Judicium præverteret, *moderatiorè phrasi ait, eam non esse facile admittendam. Crimen tenes, ô Lector: de Accusatore judica.*

§. 394.

§. 394.

Pergit P. Daniel Lessii opiniones deridendas præbere. Al- ^{Fingendo}
legato enim loco ait: (a) Lessius testatur banc opinionem ^{ex praten-}
^{damnatam,} esse novam, & à se inventam. Elegans Commentum ^{so zelo,}
in Epistolam Encyclicam BENEDICTI XIV. Recitat Les-
sius Medinæ verba, eam doctrinam adstruentia: ait, quos-
dam, referente Molina, putare, hoc titulo posse aliquid exigi:
& hac ratione testatur, ait P. Concina, banc opinionem à se
inventam. Nempe dicit Lessius, eam videri novam, nec apud
Auctores se reperisse: ergo, infert subtilis Glossator, testatur
Lessius banc opinionem à se inventam. Acutum sanè Interpre-
tem! Quis non dico latinæ linguæ, sed humani sermonis
adeò ignarus est, ut non intelligat, eam opinionem à Les-
sio non repertam apud Auctores alios, præcipuè antiquio-
res Medina, cujus pro eadem verba recitat: nec scire se, ab
aliis eam tradi quàm ab iis, quos tacito nomine allegat Mo-
lina. Sensus hic verborum utique apertus & obvius est
omnibus. Nihilominus P. Concina Lessium hujus opinio-
nis inventorem & defensorem fabulatur, & quidem ex pro-
prio Lessii testimonio, dignumque propterea, cujus deriden-
das præbeat opiniones. Quo autem fine, quo motivo incitatus
has falsitates obtrudit incautis Lectoribus? Audiamus respon-
sum Zelo Conciniانو dignum! ut animas, inquit, Christi sangui-
ne redemptas à damnatione, quoad valeo, præservem. Hæc ani-
mas salvandi ratio videtur nova, & à P. Daniele inventa, nec
illam apud Auctores humanitatis non expertes reperio: ac pro-
inde in re tanti momenti non facile admittenda. Cui hæc crisis
videtur nimis moderata, poterit ille aliam seligere in obvio
quovis folio librorum Concinianorum occurrentem.

(a) Comment. fol. 142.

§. 395.

Id solum observo, P. Daniele, qui opiniones Lessii, planè non
Cardinalis de Lugo, & Tamburini parum fideliter refert, laudabili:

Gg

ne-

nequaquam id dolo malo facere. Ipse enim sollemnissimè protestatur (a) contra atrocissimam calumniam, qua truncatos adulteratosque textus, cum monstruosas Casuistarum opiniones in medium affert, à se productos nonnulli clamant, illósque provocat, ut vel unicum dolo malo obtruncatum designent. Si ab alio Scriptore dicerentur, quæ P. Concina allegatis locis scripsit, fortè adulteratus textus Tamburini, truncata sententia Cardinalis de Lugo, doctrina Lessii truncata simul & adulterata crederetur, difficillimèque sibi quis persuaderet, hæc fieri ad eum finem, ut animæ Christi Sanguine redemptæ à damnatione præserventur. Sed melior præsumptio stat pro P. Concina. Optandum ut, quoniam præsumptionem & præscriptionem sæpe solet confundere, (Not. post §. 200.) ex bona præsumptione non inducat malam præscriptionem adeò indignis modis exagitandi Scriptores optimos, quorum opiniones omnes nec nos sequimur, nec ut ipse sequatur, exigimus: ut tamen in iis impugnandis non omnis Moderationis obliviscatur, illorum Dignitas, Pietas, & Doctrina jure optimo deposcit.

(a) Comment. fol. 138.

§. 396.

Tradendo
doctrinas,
qua generalitate
sua

Pergamus ad ea, quæ Sectione IV. de Jure Pignoris didicimus. Patet, securitatem de recipienda sorte, cui periculum facti opponitur, non esse pretio dignam apud P. Concina, qui solum videtur probare periculum Juris; alterum autem, quod facti vocamus, periculum amittendæ sortis innatum esse cuivis mutuo, & intrinsecum, consequenter pactum de hoc periculo compensando iniri absque crimine usuræ non posse, arbitratur. (a) Ex immoderato zelo profluere hæc doctrina videtur, si generalibus omnino verbis proferatur. Exinde enim concluderetur, non licere securitatem recuperandæ sortis per pignora sibi procurare, quorum detentio haud dubiè pretio æstimanda est, & periculum

lum fortis irreparabiliter amittendæ excludit. Jocatur P. Daniel (b) cum Cardinale de Lugo, avaros & pusillos etiam dum obseratos in scrinio catenis devincto nummos tenent, furum & domesticorum insidias vereri, nullumque invenire, qui tantæ molestiæ, angorisque pretium solvat. Unde putat, neque in mutuo posse pactum de pretio fieri, cum *bi tituli sint veluti mutuo intimi, seu innati*. Quidni reponat de Lugo, ejusmodi pusillos nullum invenire, qui ad sublevandam tantam molestiam & angorem constituat pignus seu fidejussores: ergo etiam in mutuo exigi aut accipi non posse pignora; cum ejusmodi periculum, ex quo animi molestia oritur, sit veluti mutuo intimum seu innatum. An non ex argutationibus suis *fatis festivois* (quo titulo ipse cohonestat doctrinam Eminentissimi de Lugo) eo adducetur P. Daniel, ut pignora in mutuo teneri posse neget? habebit, quo se tueatur ex S. Ambrosio: (c) *Cum Dominus nihil ab iis, quibus mutuum dederimus, sperandum esse præcipiat; quomodo pignus secundum legem putant retinendum esse?* Certè pignus pauperis pernoctare apud nos non debere, Sacra Scriptura præcipit. (d) Vel igitur *moderata* Indulgentia periculum fortis irreparabiliter perdendæ nequaquam mutuo innatum, sed extrinsecum & pretio æstimabile fateatur P. Daniel: vel *immoderato* zelo neget, pignora pro securitate fortis posse exigi ac detineri.

(a) Sparsum & confusè mentionem de his sæpe facit, quin tamen controversiæ statum unquam sincerè explicet. *Comment. fol. 125.*

139.

(b) *Ibid. fol. 125.*

(c) *Lib. de Tobia. Cap. 17.*

(d) *Exod. XXII. 26. Deuteron. XXIV. 12.*

§. 397.

Porro qua ratione Constitutiones Pontificiæ de fructibus ex Pignore Dotali, (§. 88.) & Feudali (§. 93.) perci-

Gg 2

*Præjudi-
carent
optimis
sententiis:*
prien-

piendis, cum principiis Concinianis conciliari possint, longa esset disquisitio, in quam necesse non est se intromittere. Certè oppignorationes in Germania usitatas (§. 102. seqq.) vix probabit P. Daniel, nisi fortè revereatur CONRADUM SUMMENHART, (§. 108.) quem ipse gravissimum Germaniæ Theologum, & in materia de contractibus Classicum Doctorem nominat. (a)

(a) *De usur. contr. trin. Diss. 2. c. 1. §. 5. fol. 107.*

§. 398.

*Impugnando
auctores
immodeste:*

Quantopere in impugnando Titulo, ex Statuto Principis aut Consuetudine deducto (de quo *Sectione V.*) Moderationis non solum Pontificiæ, sed etiam Christianæ, ac humanæ limites omnes P. Daniel egressus fuerit, facile in oculos cuivis incidet, qui vel ejus integram Dissertationem, vel saltem collectos inde flosculos (§. 144. seqq.) legere sustinuerit. Dissertationem Concinianam legendam tradidi Viro æquè docto ac modesto, qui eandem mox ad me retulit, causatus, se legere hæc confarcinata convitia non posse absque gravi indignatione; ad hanc autem nolle se commoveri in gratiam P. Danielis Concinae.

§. 399.

*Et utendo
Principiis
reprobatis.*

Demum ad Titulum *Sectione VI.* explicatum, quem pro exigendo auctario *Montes Pietatis* præbent, observo, argumenta P. Concinae contra P. Pichler, fere ex iisdem principiis deduci, ex quibus Nicolaus Barianus, Cajetanus, & Sotus Montes Pietatis olim impugnarunt, adeò ut Discipulus Patris Pichler sæpe non suis, sed acrioribus verbis Bernardini de Busti, in sua defensione uti potuisset, nisi Moderationis leges severè sibi inculcatas violare timuisset. Non volet haud dubiè P. Daniel *immoderatum* Zelum suum, saltem apertis verbis, contra primævum Institutum Montium Pietatis

tatis exserere, ad quos tot alii ex suo Religiosissimo Ordine impegerunt.

§. 400. & Ult.

Hæc sunt, quæ in hoc *Primo Capite* de Titulis exigendi aliquid ultra sortem, ad Epistolam Encyclicam SS. D. N. BENEDICTI XIV. simulque ad Commentarium P. Concinae differenda judicavi, ex quibus Sapientissima *Moderatio Summi Pontificia*, & *immoderatus Zelus* P. Concinae elucet. *Moderatio* id effecit, ut Sapientissimus Pontifex circa Titulos exigendi auctarii in mutuo, non omnia determinaret, quæ tum ex plenitudine Papalis Potestatis, tum ex abundantia propriæ Doctrinæ potuisset decernere: in iis autem, quæ determinanda pro Apostolico Zelo censuit, singulari verborum humanitate uteretur: circa ea demum, quæ silentiō dissimulanda interim duxit, dignam tanto Pontifice, id est, summam Prudentiam, omnium venerationi exhiberet; cuius proin Supremo Judicio omnia à me dicta, ac dicenda, plenissimè subjecta volo. Econtra P. Daniel Concina insigni *Moderationis* violatione potestatem in Scriptores, eorūque opiniones sibi arrogare videtur non Theologi, sed supremi Judicis; ea etiam verborum intemperie, quam honestæ mentes meritò detestantur. *Moderationis* Regulam præscripsit S. Augustinus, cujus priorem partem exactissimè sequi dignatus est BENEDICTUS XIV. alteram verò gravissimè violare non horruit P. Daniel Concina. Regulam istam, quæ Coronidem huic Capiti imponat, S. Doctor his verbis concipit. (a) *In omnibus tenendus est modus aptus humanitati, congruus caritati, ut nec totum quod potestatis est exseratur & in eo quod exseritur, dilectio non amittatur, in eo autem quod non exseritur, mansuetudo monstretur. Ubi verò nulla ex Divinis humanisve legibus potestas conceditur, nihil improbè atque imprudenter audeatur.*

(a) *Contra Cresconium lib. 3. cap. 51.*